

*‘Als een boer zijn bedrijf verkoopt,
blijft de champagne in de kast’*

VASN

Het aantal boeren dat stopt met zijn bedrijf en het niet overdraagt aan de volgende generatie stijgt de laatste jaren. Om die reden heeft de Vereniging Agrarisch Specialisten in het Notariaat (VASN) de stoppende agrariër als thema voor 2018 gekozen. Een agrariër heeft bij een bedrijfsbeëindiging namelijk met een aantal unieke uitdagingen te maken. ‘Het is niet te vergelijken met een dga die stopt en zijn bedrijf verkoopt.’

TEKST Peter Steeman | BEELD Beeldbank TvG

Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat op 60 procent van de boerderijen met een bedrijfshoofd van 55 jaar of ouder geen bedrijfsopvolger klaarstaat. ‘Het verkopen van het bedrijf is voor een boer vaak een emotionele stap’, aldus Govert Jan Hoogenboom. ‘Dat ze er financieel op vooruitgaan, verandert daar niets aan. Als een boer zijn bedrijf verkoopt, blijft de champagne in de kast. Boeren stoppen hun ziel en zaligheid in het bedrijf. Vooral als een bedrijf al

‘Als agri-notaris leg je de vinger op die risico’s’

meerdere generaties van de familie is, voelt die beslissing om te stoppen heel zwaar. Dat merk je goed als de koper en verkoper beiden bij de notaris zitten. Voor de stoppende boer is dat een emotioneel moment. De koper is juist blij. Het vraagt de nodige tact van een agri-notaris.’

ADVIES

De stoppende boer heeft behoefte aan advies op uiteenlopende terreinen. Hoogenboom: ‘Vaak wil men het familievermogen wat te gelde wordt gemaakt, overdragen op de volgende generatie. Als je dat doet in de vorm van schenkingen en het juiste testament met de juiste huwelijkse voorwaarden voorkom je dat je te veel belasting betaalt. Wanneer het bedrijf wordt verkocht aan een bevriende agrariër die moeite heeft de financiering rond te krijgen, wordt soms besloten om een deel van de koopsom om te zetten in een hypothecaire geldlening die geleidelijk wordt afgelost. Ook erfpachtconstructies komen in zulke gevallen voor. Soms blijft een stoppende boer gedeeltelijk verbonden aan het bedrijf. Dan kan er gekozen worden voor een samenwerking waarbij de koper de nieuwe ondernemer is en participeert de verkopende partij via bijvoorbeeld een bv in het bedrijf. Het zijn allemaal varianten die je meer ruimte geven om gebruik te maken van de fiscale faciliteiten. Wie stopt, moet afrekenen met de fiscus. Als je afbouwt, kan je gebruikmaken van de fiscale

regels die voor ondernemers gelden. Ook dit heeft weer invloed op de vererving aan kinderen die niet verbonden zijn aan het agrarisch bedrijf.’

NETJES

De VASN heeft de stoppende agrariër als thema voor 2018 gekozen. Dat lijkt vreemd. Een thema gewijd aan cliënten die ermee ophouden. Kan straks de laatste agri-notaris het licht uitdoen? ‘Integendeel’, legt Hoogenboom uit. ‘Zolang er sprake is van dynamiek en schaalvergroting in de agrarische sector blijft er werk voor de agri-notaris. We hebben niet alleen een strategische positie, maar ook een heel duurzame relatie met onze cliënten. Wat dat inhoudt, zie je als een agrariër stopt. Vaak krijg je daarna hun kinderen als cliënt. Ook de koper win je vaak als cliënt. Voorwaarde is natuurlijk wel dat je het netjes doet. Zelf rijd ik vaak voorafgaand aan de overdracht even langs het bedrijf, bijvoorbeeld om te kijken hoe de percelen zijn ontsloten. Je laat de kopende partij zien dat je alle details beheerst en dat je interesse toont. Als de aankoop van het bedrijf met een bancaire lening is gefinancierd, praat je na de hypotheek vaak nog even na. Meestal rolt daar dan weer een afspraak voor een bespreking over de huwelijkse voorwaarden of het testament uit. Je kan in zo’n situatie voor de toekomst veel winnen.’

VERSCHIL

Ook een accountant, belastingadviseur of estate planner staat klaar om de agrariër die afscheid neemt van zijn bedrijf van adviezen te voorzien. Waarin maakt de agri-notaris het verschil? ‘Zij kijken vooral naar de fiscale mogelijkheden die er zijn in het geval van een bedrijfsbeëindiging. Een notaris heeft ook oog voor de civielrechtelijke aspecten. Wat zijn bijvoorbeeld de gevolgen wanneer er ziekte onder het vee uitbreekt? Is de samenwerking in een vennootschap onder firma geregeld, dan kan je hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld. In sommige adviezen wordt de volgende generatie ook een stille vennoot. Dan gaat die aansprakelijkheid nog verder. Als agri-notaris leg je de vinger op die risico’s. Het is mijn ervaring dat er heel goed naar ons geluisterd wordt.’ ■